

ISMA University of Applied Sciences in Uzbekistan
ISMA University of Applied Sciences
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Łodzi Polonia
University in Częstochowa
Institute of Criminal Law and Applied Criminology
A.Yu. Krymsky Institute of Oriental Studies of the NAS of Ukraine
Lviv University of Business and Law
International Humanitarian University
Interregional Academy of Personnel Management
Publishing House “Helvetica”
Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation

International scientific conference

**INFORMATION TECHNOLOGIES
AND MANAGEMENT IN HIGHER
EDUCATION AND SCIENCES**

PART 2

November 28, 2022

Fergana, the Republic of Uzbekistan

IZDEVNIECĪBA
BALTĪJA
PUBLISHING

2022

CONFERENCE ORGANIZING COMMITTEE:

Abdurakhmonov Khamzakhuzha Tursunkhuzhaevych – PhD in Economics, Rector of ISMA University of Applied Sciences in Uzbekistan (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Romans Djakons** – Doctor of Engineering, Professor, Academician, President of ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Deniss Djakons** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Viktor Kiktenko** – Doctor of Philosophical Sciences, Senior Scientist, Director of A.Yu. Krymsky Institute of Oriental Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **Oleh Holovko** – PhD in Economics, Founder and Director of the Publishing House “Helvetica” (Odesa, Ukraine); **Aivars Stankevics** – Doctor of Economics, Associate Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Victors Gopejenko** – Doctor of Science, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Olga Verdenhofs** – Doctor of Economics, Associate Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Jevgenija Dehtjare** – Doctor of Economics, Associate Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Antonina Djakona** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Marga Zivitere** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Rostislavs Kopytovs** – Doctor of Science, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Alexander Mrochko** – Doctor of Science, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Viktoria Riashchenko** – Doctor of Economics, Professor, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Jūlija Mironova** – Master of Sociology, ISMA University of Applied Sciences (Riga, the Republic of Latvia); **Shermukhammadov Bakhodyrzhon Shermukhammadovych** – Doctor of Pedagogy, Rector of Fergana State University (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Salomov Uktam Rahimovich** – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Fergana Polytechnic Institute (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Reimov Akhmed Mambetkarymovych** – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Karakalpak State University (Nukus, the Republic of Uzbekistan); **Tolayev Maruf Karimovich** – Vice governor of Batken region of Kyrgyz Republic (Kyrgyz Republic); **Saidov Saidumron Ganievich** – Associate Professor of the Department of Classical Literature of Khujand State University named after Babajan Gafurov (Khujand, the Republic of Tajikistan); **Hayrulla Bozorov** – Governor of Fergana region (Fergana, the Republic of Uzbekistan); **Remigijus Kinderis** – PhD, Klaipeda State University of Applied Sciences (Klaipeda, the Republic of Lithuania); **Izabela Dorota Balińska** – dr hab., Prof. u., Vice-Rector for Didactic Affairs, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Łodzi (Łódź, the Republic of Poland); **Andrzej Krynski** – PhD, ThDr., Prof., Dr h.c. mult., Rector of Polonia University in Częstochowa (Częstochowa, the Republic of Poland); **Valerii Buzhor** – Doctor of Law, Professor, Rector of the Institute of Criminal Law and Applied Criminology (Chişinău, the Republic of Moldova); **Liubomyr Sopylnyk** – Doctor of Law, Doctor of Engineering, Professor, Professor at Lviv University of Business and Law (Lviv, Ukraine); **Konstantyn Gromovenko** – Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Rector of International Humanitarian University (Odesa, Ukraine); **Rostyslav Shechekyn** – Doctor of Law, Professor, Excellence in Education Awardee, Honored Worker of Physical Culture and Sports, President of Interregional Academy of Personnel Management (Kyiv, Ukraine); **Mykhailo Vikhliayev** – Doctor of Law, Professor, Director of Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation (Uzhhorod, Ukraine); **Irina Kalenuk** – Doctor of Economics, Professor, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine); **Nataliia Kholiavko** – Doctor of Science (Economics), Professor, Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine).

International scientific conference «Information technologies and management in higher education and sciences»: conference proceedings (November 28, 2022. Fergana, the Republic of Uzbekistan). Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. Part 2. 388 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

ISBN ?????????????????

© ISMA University of Applied Sciences
in Uzbekistan

CONTENTS

The main directions of improving the quality of educational services of higher education institutions Karashchuk V. O.	11
Economic potential of industrial enterprises, factors affecting it and directions for its increase Karimova G. I. qizi	13
Modern information technologies: a means of activating educational and cognitive activity Karpenko R. V.	17
Development of general competencies during the study of specialized medical disciplines by future doctors Karpenko Yu. P.	21
Time management and goal-setting in informal education in the conditions of digitalization Karpova O. O.	24
Modern approaches to the training of bachelors in the field of tourism in the context of digitalization of the economy Kashyna G.	27
The role of education in the development of the digital economy Kyrchata I. M.	31
Consulting in conditions of uncertainty Kyslytsia I. O., Volovyk I. A.	33
Using of ICT in the training of future foreign language teachers Klieba A. I., Nechyporenko M. O.	36
Information security of information protection activities Klimovych S. O., Pushtaryk O. S.	39
Study of structure formation of high chromium alloys with computer analysis Klochko O. Yu., Voronov O. S.	42
Factors of future managers' social and professional adaptation to the working environment Koval M. S., Lytvyn A. V., Rudenko L. A.	47

DOI

**FACTORS OF FUTURE MANAGERS' SOCIAL
AND PROFESSIONAL ADAPTATION
TO THE WORKING ENVIRONMENT**

**ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ
МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ДО ТРУДОВОГО СЕРЕДОВИЩА**

Koval M. S.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, Rector
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Коваль М. С.

*доктор педагогічних наук, професор,
ректор
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Lytvyn A. V.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
Professor at Practical Psychology
and Pedagogy Department
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Литвин А. В.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної
психології та педагогіки
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Rudenko L. A.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
Professor at Practical Psychology
and Pedagogy Department
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Руденко Л. А.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної
психології та педагогіки
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Одним із ключових завдань навчання майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти (ЗВО) є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних до активної діяльності, самостійного ухвалення конструктивних рішень, перманентного професійного та особистісного саморозвитку. Як відомо, менеджмент охоплює професії «гностикооперативного» типу, тобто спрямовані, передусім, на розуміння людини і задоволення її потреб [1, с. 40]. До специфічних особливостей професійної діяльності менеджера відносять її високу динамічність, чимало розмаїтих за природою та психоемоційним напруженням контактів, які часом не лише не підсилені мотиваційно, а й позбавлені позитивного зворотного зв'язку. Менеджер має координувати дії підлеглих, організовувати ефективну співпрацю,

підтримувати ділові стосунки з вищим керівництвом, спілкуватися з клієнтами різних психічних типів. Очевидно, що професію менеджера характеризує її комунікативна природа.

Зважаючи на це, під час підготовки менеджерів у ЗВО потрібно фокусувати увагу на розвитку їхніх здатностей щодо: розуміння поведінки партнерів по взаємодії й адекватного ставлення до неї; свідомої саморегуляції власної поведінки; вибору оптимальної поведінкової стратегії під час комунікативної взаємодії; врахування психологічних особливостей людей і добору індивідуальних методів роботи з персоналом [2, с. 28]. Тобто, результативність професійної діяльності менеджера прямо пропорційно залежить від якості організації ним комунікативної взаємодії й рівня відповідальності за її перебіг і наслідки, а також – від належного рівня комунікативної культури, що сприяє успішній адаптації молодих фахівців до професійного середовища та суттєво впливає на ефективність їхньої трудової діяльності в цілому.

Розглянемо соціально-адаптивний, статусно-рольовий та аспект самовираження як важливі чинники підготовки майбутніх менеджерів до ефективної комунікативної взаємодії та соціально-професійної адаптації до трудового середовища.

На початку професійної діяльності відбувається інтеріоризація професійних цінностей, практичне опанування особливостей управлінської діяльності в обраній сфері та формування внутрішньої готовності до її успішної реалізації, прагнення професійного вдосконалення і саморозвитку, що в сукупності зумовлює динаміку, тривалість і характерологічні риси адаптації. Її ефективність значною мірою залежить від того, наскільки адекватним є самосприйняття особистості, її уявлення про міжособистісні стосунки, здатність їх оптимально будувати, керувати власною поведінкою у професійній комунікативній взаємодії тощо. Іншими словами, сутність соціально-адаптивного аспекту підготовки менеджерів до професійної комунікативної взаємодії полягає як в ознайомленні майбутніх фахівців зі специфікою трудових функцій, розвитку їхніх управлінських навичок, необхідних для їх якісного виконання, а й у вдосконаленні соціально і професійно значущих особистісних якостей та утвердженні стійкого ціннісного ставлення до управлінської діяльності. Отже, цей аспект відображає зорієнтованість майбутніх менеджерів на професійне самовдосконалення шляхом виявлення й актуалізації внутрішнього особистісного потенціалу,

прагнення неперервного саморозвитку як суб'єкта управлінської діяльності.

Адаптація до нового офіційного статусу визначається певною соціально-професійною роллю. Саме із рольовим самовизначенням особистості менеджера тісно пов'язані механізми задоволення професійних потреб і очікувань та відповідність вимогам змісту управлінської діяльності, умовам її реалізації та групам, що здійснюють соціальний контроль. Прийняття соціальної ролі значною мірою визначається відповідністю цієї ролі потребам самої особистості в саморозвитку й самореалізації [3, с.146]. Важливою умовою соціально-професійної адаптації й самоідентифікації особистості як суб'єкта управлінської діяльності є її здатність до рольової гнучкості під час професійної комунікативної взаємодії (менеджер – підлеглий, менеджер – керівник вищої ланки, менеджер – клієнт тощо), саморегулювання когнітивних і вольових процесів у конкретній ситуації тощо. Домінантним чинником порозуміння під час такої взаємодії є готовність її учасників до спілкування певного типу, продиктованого виконуваною роллю. Чітке уявлення про свій професійно-рольовий репертуар забезпечить майбутніх менеджерів здатністю адекватно оцінювати власні можливості щодо виконання професійної ролі під час комунікативної взаємодії та розвивати рольову гнучкість, що сприятиме їхній успішній адаптації, вдосконаленню вмінь ефективно взаємодіяти з вищим керівництвом, партнерами, підлеглими, клієнтами тощо. Отже, статусно-рольовий аспект підготовки майбутніх менеджерів до професійної взаємодії об'єднує функціональний та соціальний контексти управлінської діяльності та орієнтується на підготовленість здобувачів освіти до результативного виконання соціально-професійних ролей в управлінських відносинах.

Щоб успішно адаптуватися до нових умов, фахівцям із менеджменту недостатньо мати диплом про одержання певної кваліфікації. Перед початком трудової діяльності на посаді менеджера певної ланки, претендент має переконати працедавця у своїй відповідності цій посаді, що зумовлює потребу формування у майбутніх менеджерів навичок ефективної самопрезентації.

Опираючись на сучасні теорії самопрезентації, Т. Чигирин розглядає цей феномен як процес управління сприйманням довколишнього соціуму через привернення уваги з метою реалізації мотивації, задоволення потреб і досягнення цілей особистості, а також формування її образу «Я» і підтримання самооцінки [4, с. 247]. Таке

тлумачення дає підстави позиціонувати самопрезентацію як засіб безпосереднього самовираження особистості відповідно до обставин, де виявляються різні аспекти її Я-концепції, гнучкість яких сприяє неперервній адаптації до ситуацій, що постійно змінюються.

До основних технік самопрезентації, якими, на нашу думку, мають оволодіти майбутні менеджери, відносимо: самоподачу переваги (виділення зовнішніх якостей переваги в зовнішньому вигляді, вербальній і невербальній комунікативній поведінці); самоподачу привабливості (відповідність зовнішніх якостей зовнішньому вигляду); самоподачу ставлення (демонстрування ставлення до партнера); самоподачу стану і причин поведінки (привернення уваги партнера до найбільш припустимої для нього причини власних дій) [2, с. 32]. Ми розглядаємо самопрезентацію передусім як аспект самовираження менеджера, важливий для ефективної професійно-комунікативної взаємодії під час виконання управлінських функцій. Слід зазначити, що в такому розумінні самопрезентація, опираючись на самооцінку й саморегуляцію менеджера як суб'єкта комунікативної взаємодії, відображає ступінь його здатності до організації й координування комунікативних дій та залежності від системи внутрішніх засобів їх регуляції. Успішність самопрезентації менеджера визначається досягненням поставленої мети, здатністю привернути увагу до себе як висококваліфікованого управлінця, переконати працедавця у своїй надійності та конкурентоздатності.

Урахування в професійній підготовці майбутніх менеджерів до професійно-комунікативної взаємодії соціально-адаптивного, статусно-рольового аспектів та аспекту самовираження забезпечить підґрунтя для реалізації продуктивних управлінських відносин, що позитивно впливатиме на процес адаптації фахівців із менеджменту до умов професійної діяльності.

Література:

1. Коваленко Т. М. Творчість і креативність – риси майбутніх фахівців у вищій економічній освіті. *Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2009. № 3(27). Ч. 2. С. 35–41.

2. Коваль М. С., Руденко Л. А. Підготовка майбутніх менеджерів до професійної комунікативної взаємодії. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки* : збірник наук. праць / гол. ред. Т. С. Плачинда. Крапивницький: ЛА НАУ, 2021. Вип. 10. С. 27–33.

3. Руденко Л. А. Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: монографія. Львів : Піраміда, 2015. 343 с.

4. Чигирин Т. О. Самопрезентація : визначення, види, стратегії, техніки. *Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України* / за ред. С. Д. Максименка. Т. XIV, ч. 5. Київ : А.С.К., 2012. С. 245–253.

DOI

GLOBAL TRENDS IN SOLVING THE PROBLEMS OF AGRICULTURAL EDUCATION AS A FACTOR IN THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES AND RURAL AREAS

ГЛОБАЛЬНІ НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ АГРАРНОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Kovalchuk I. V.

*PhD in Law, Associate Professor,
Professor of the Department
of Public Law
Bila Tserkva National Agrarian
University
Bila Tserkva, Ukraine*

Ковальчук І. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічно-правових
дисциплін
Білоцерківський національний
аграрний університет
м. Біла Церква, Україна*

У сучасному суспільстві, яке є фактично долає перехід від індустріального до постіндустріального, економічну ефективність функціонування будь якої галузі промисловості можливо забезпечити лише через підготовку висококваліфікованих спеціалістів. Сучасна проблема забезпечення сталого розвитку громад та сільських територій пов'язана насамперед з інтелектуалізацією праці, наданням найвищого пріоритету процесу отримання нових знань, здатних забезпечити соціально-економічний прогрес українського суспільства. Сталий розвиток передбачає формування якісно нового типу спеціаліста з вищою освітою та переосмислення науково-освітньої